

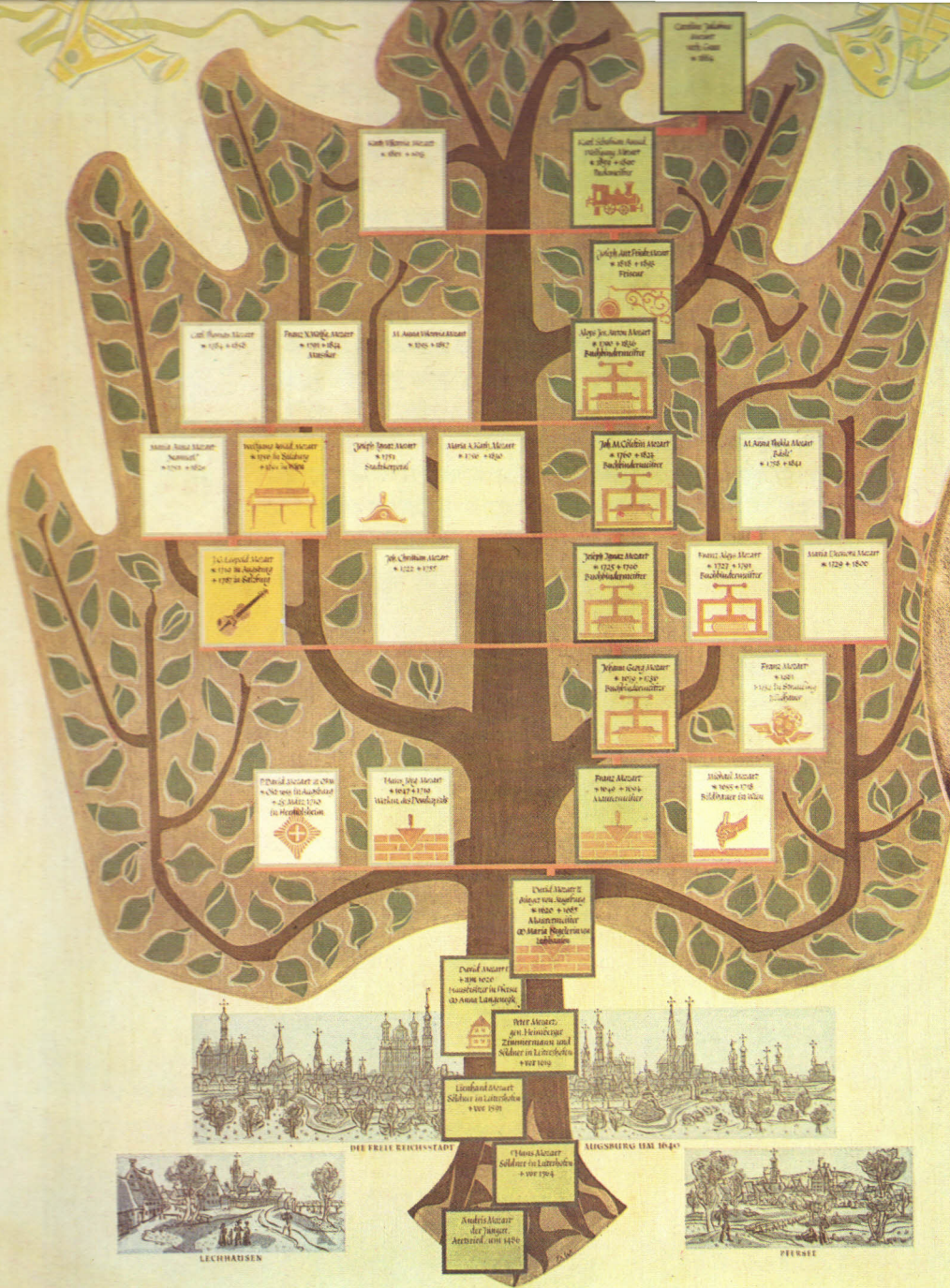
STORIA DELLA MUSICA

המדינה המדינה

XXXV

באברון בצל ששה ססתואים (פרט), ובה בידי א. זכס בשנת 1852 - הריסו, האוליאון אכלי נגיה.

דיוקנו של ליאופולד מוצארט.
תדפיס מן המאה ה-18.
אוגוסטה, בית מוצארט.

אילך-היוחסין של משפחת מוצארט
צארט
אוגוסטה, בית מוצארט.

חיי וולפגאנג-אמדיאוס מוצארט

„אחותי היקרה!

אני מבקש שתכתבי לי לעתים יותר קרובות... הודיעי לי מה שלום הכנרית שלנו. והאם עודנה שרה? האם עודנה שורקת? היודעת את מדוע אני חושב על הכנרית? כי כאן, במלון שלנו, יש כנרית השרה ושורקת בדיוק כמוה... אתמול לבשנו, אבא ואני, בגדים חדשים. היינו יפים כמלאכים. הלכנו להתפלל ולשמוע את המיסה, וראינו את המלך, את המלכה, ונוסף לכך גם את הוואזוב. גאפולי יפה, אך יש בה יותר-מדי אנשים, ממש כמו וינה ופאריס.“

באביב שנת 1770, היו הנאפוליטנים רגילים לראותם עוברים, יותר ברגל מאשר במרכבה, ברחובות עירם. הנער, בלונדי, רזה, לא גבוה, היה צועד כשהוא מסתכל בכל דבר, נהנה מאווירה הקריר של העיר, חביב, עליו וער, ועל פניו חיוך, שהוא מזיגה של ליצנות ותמימות. המלכה, שנפגשה איתו על הטיילת שליד הנמל, ברכה אותו בחיוך והשניים קדו לפנייה, האב, בפנים רציניות, אומרות חשיבות, והבן במבט

שהוא מקסים ועליו כאחד. בשום אל המלון, כתב הנער מכתב קצר לאמו ולאחותו. כל אלה הן תופעות נורמליות לגבי נער אוסטרי המבלה את חופשתו לרגלי הוואזוב. מעט פחות נורמלית היא העובדה שלפני ואחרי „שתי השורות הביתה“ כתב הנער לעתים קרובות גם סונאטה, מינואט, קונצ'רטו או אוואר-טורה... אך הלא הוא „אהובי-האל“, „תיאופילוס“, בגרמניה, „אמדיאוס“ באיטליה, יוהאנס כריזוסטומוס וולפגאנג מוצארט.

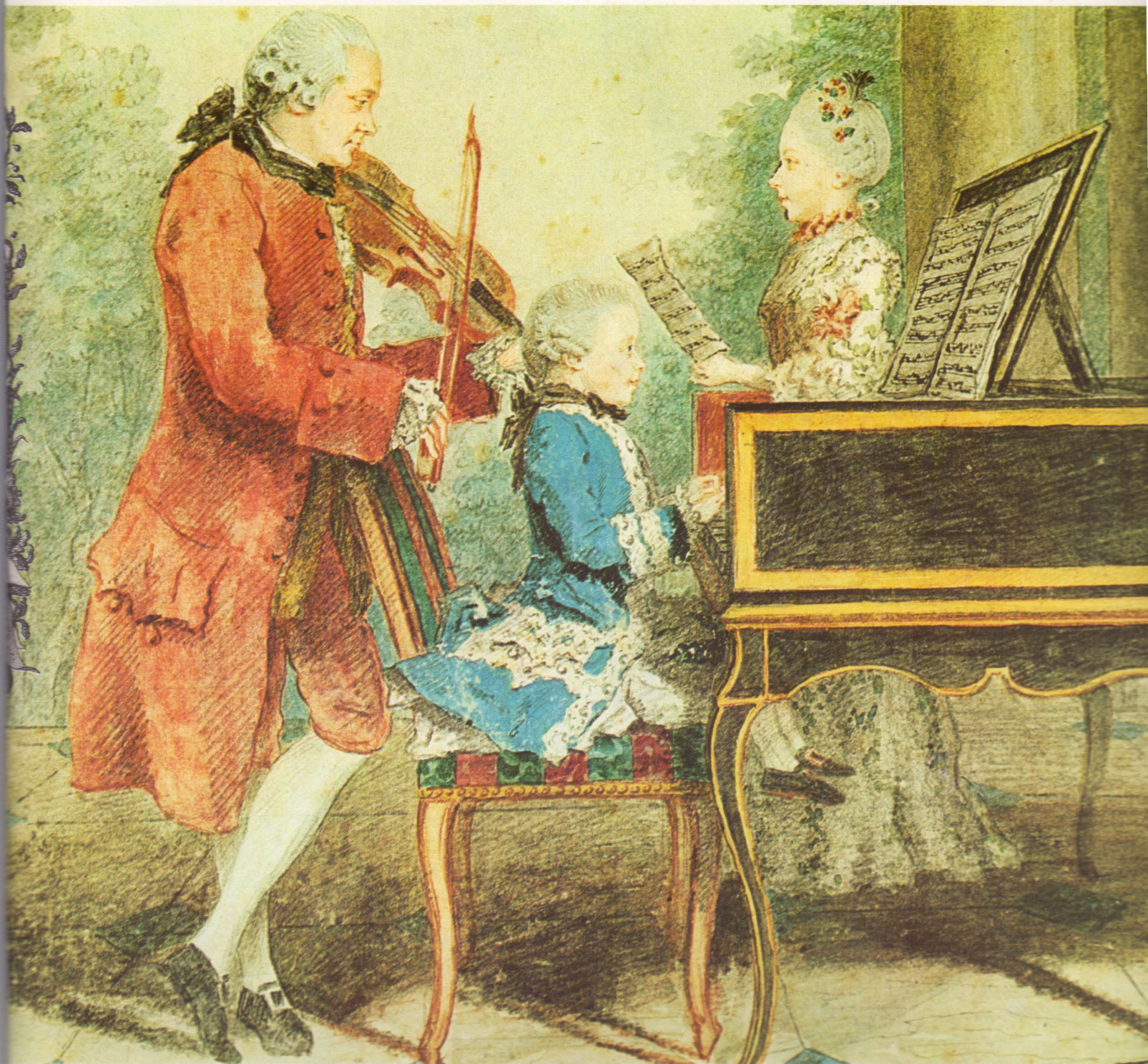
הנער, שנולד בזאלצבורג ב-27 בינואר 1756, לליאופולד ולאנה-מאריה פאָרטל, היה בגיל 14 לתור פעה שכל אירופה דיברה בה. הוא יכול היה לכתוב קונצ'רטו בשעה, אופרה שלמה בימים אחדים, ולאחר במשך שעות בצאָמבלו על כל נושא שהוצע לו. פעם אחת, כשישב בבית יידיים, נטל גליון נייר וחילקו לשניים. כעבור דקות אחדות כבר היתה המוסיקה כתובה. דף אחד היה עצוב מאוד, הדף השני מלא חיוניות ושמחה. אחר-כך קרא „להתראות כל החב-ריה!“ ויצא משם בסבר פנים טבעי ביותר. לגביו היתה המוסיקה כוח אינסטינקטיבי, זרם רענן של צלילים

של הכינור השני? שאל האורחים, שנהנו מאוד, החליטו לשחק את המשחק. הילד קורן מאושר. לרגע משתררת דממה, הוא מסתכל ב"גדולים" ומחכה ל"מיפצה", ומצטרף לנגינתם. לאחר הפריטות הראשוניות, משתתקים האב והידידים אחוזי-תדהמה. אכן, ארבע שנים הן באמת גיל צעיר מאוד לגבי "כינור שני", אך נגינתו של וולפגאנג היא מושלמת. אבא ליאופולד אינו יכול להסתיי את התרגשותו. "כאשר ניגנת או קימפזת מוסיקה — כתב כעבור שנים רבות אל וולפגארל שלו, שכבר היה אז אדם מבוגר — לא העיז איש להפריעך. הבעתך היתה כה רצינית ועמוקה עד שעוררה חרדה לחיך."

מכאן ואילך באו שעות על שעות של שיעורים

המזנק כמעין מן הסלע. אך הועלו הדמויות על הנייר וכבר נשתכחו. אחרות נדחקו לתוך מוחו, כשהן מלוות את תנועותיו, מהדות את הקצב של צעדיו, שרות בתוכו ומבקשות להיות מובעות. כמו תמיד, מאז אותו מקרה בזאלצבורג שבו התחיל הכל, כבודך משחק, בביתו היפה בגאטריידאגאסא...

"חיה נדירה" — היה ערב, בבית מוצארט מכווננים את כלי-הנגינה. לאחר יום עבודה, אין לך דבר מבדר לגבי ליאופולד מוצארט מאשר השמעת מעט מוסיקה, עם שני ידידים. משעמד להתחיל בנגינת שלשית, נכנס וולפגאנג, בסבר רציני מאוד, לתוך החדר כשהוא נושא בידו כינור קטן, שקיבל מאביו במתנה. "האם אני יכול לנגן את תפקידו

ותירגולים מדי יום ביומו, וסיבובים מייגיעים בכך המרכזים המוסיקליים החשובים ביותר של אירופה. מאריה-אנה, "נאנארל" היקרה שלו, האחות הקשישה ממנו בחמש שנים, ליוותה אותו, בכישרון רב, בצ'אמבלו.

רק בן שש היה וולפגאנג כאשר קיבל הזמנה ממאריה-טארצה, מלכת-אוסטריה, לבוא לחצר המלכות בווינה. הוא הוצג לפני הקיסרית ובלי שיתן דעתו על כך, הרי במקום שיקוד לפניו קידה יפה, הייך אליה, קפץ על ברכיה ונשק לה נשיקה עזה. אחר יושב, כשכולו צוהל מאושר, ליד הצ'אמבלו. בסיום הקונצרט היתה המלכה הראשונה שמחאה לו כפיים.

דיוקן של ליאופולד מוצארט בשער ספרו הדידאקטי, "נסיון לשיטה יסודית ללימוד הנגינה בכינור"

בולוניה, המוזיאון הביבליו-ראפי-מוסיקאלי העירוני.

ליאופולד מוצארט, כנר בקא-פאלה של הארכיהגמון של זאלצבורג, שקד מאוד על חי-נוכס המוסיקאלי של ילדיו. הוא עצמו היה מלווה לעתים קרובות בנגינה בכינור את וולפגאנג-אמדיאוס ומאריה-אנה.

"ליאופולד מוצארט עם שני ילדיו". תדפיס של אקווארצל מאת ל. קארוזי דה-קארמוני טאָל (1717—1806)

פאריס, מוזיאון קרנאוואל.

כל תקופת ישיבתם בווינה היו נאנארל וולפגאנג ילדיה המפונקים של חצר המלכות. ביחוד וולפגאנג, שבעוד ליבו מלא גאווה על החליפה המפוארת עם הזיה וחרב קטנה, שקיבל במתנת מן הקיסרית, השתעשע באולמות ובגנים של ארמון שיינברון. אך כמה אתה מזיף, יקירי! העיר בתמימות לארכידוכס יוזף, שתירגל בכינורו. ובאחד הימים שמע ואגנזייל הגדול, שישב ליד הצ'אמבלו סמוך לוולפגאנג, את הילד שואל אותו דרך חירות ובלי שיתרשם כלל מן האישיות החשובה: "עלי לנגן קונצ'רטו שלך; התואיל לדפדף לי את התווים?" פעם אחרת החליק ונפל על אחת הרצפות של ארמון המלכות. הארכי-דוכסית מאריה-אנטואנאט — מי שהיתה עתידה להיות מלכת צרפת — ניגשה אליו באדיבות ועזרה לו לקום. וולפארל חייך אל הילדה — הארכידוכסית היתה אז בת שבע — והצהיר לפניו ברצינות: "את באמת נחמדה. כשאגדל אתחתן איתך". "מדוע, יקירי?" שאלה אותו הקיסרית, שנכחה באותו מעמד. "לאות הכרת-תודה", הסביר וולפארל. אין לעמוד בפני עליצותו, הספונטאניות שלו, חיוכו והתפר-ציותיו. הוא כבש את כל החצר.

היה זה קסם בלתי רגיל שמוצארט הקטן הקרין על סביבתו; ביחוד היה מפתיע לראותו קטן כל כך, לאחר שכבר הוכיח את כישרונו הגדול. על-אף כל הרישומים המדהימים שהפיק ממיקלדת הצ'אמבלו. היה עשוי לבצע מעשי-ילדות תמימים ביותר.

ידוע המקרה בצופה פלוני, שלא יכול כהאמין, כי אכן כה צעיר הילד וחשד שיש כאן איזו תרמית. הוא נשתכנע רק משראה אותו, לאחר שכבר ישב ליד הצ'אמבלו, מזנק לפתע ממקומו והולך ללטף חתלתול, שנקלע אין יודע איך לתוך האולם. הדיוקנים שלו נותנים לנו תמונה לא ברורה; גם בילדותו וגם בבגרותו לא ניתן מוצארט להגדרה בנקל. פניו שיקפו כראי את המצבים המתחדשים תמיד של חייו הפני-מיים המורכבים והבלתי-נדלים. פשוט, מלא חיבה, רך, אך קפדן ואכזר עד לפראות במשפטיו על בני אדם, הוא ליצני ותמים, סנטימנטאלי והפכפך, בלתי-ניתן להערכה מראש. הלצות עליונות של פיגארו וגורלו האכזר של דון-ז'ואן, ריחפו על מצחו וכיסו אותו בצללים נעים, כמעט כעננים על פני הים. על-כן צייר כל צייר את מוצארט "שלו". עיניו יש שהן גדולות ושחורות ויש שהן קטנות וירוקות. הוא אציל לא פאג" או צעיר רציני ושקוע במחשבות, שעל פניו מרחף גוון רומאנטי... אך לא רק הציירים לא ידעו למסור תמונות מדוייקות שלו. לעתים קרובות לא היו גם המבקרים תמימי-דעה במשפטיהם עליו. אין ספק שלא היה זה קל, לחוש מתחת לקליפתו של ילד-הפלא, את אמיתות כישרונו.

אב-המנזר גאליאני ניבא: "מוצארט הקטן... עודנו, חיה נדירה. הוא יהיה תמיד, חיה נדירה ותורלא". אב-המנזר המסכן ייכנס להיסטוריה בזכות "מכשלת-פה" זו שלו. וזו דעתו של הבארון פרידריך-מאכניור גרין, שהיה פיקח יותר, ואשר אירח את מוצארט בארמונו בפאריס: "הילד הזה, שבעוד זמן קצר יימלאו לו שבע שנים — כתב בהציגו אותו לפני הציבור הצרפתי — הוא פאנומאן כה נדיר, עד שקשה

“אביר” ברומא, ו”אקדמאי” בבולוניה- ב’26 בדצמבר 1770 הוא נתקבל, בהצגת הבכורה של “מיטרידטאס מלך פונטוס” שלו, בתשואות סוערות של בני-מילאנו: “יחי האמן הקטן!” ב”גזאטה די-מילאנו” מ-2 בינואר 1771, כותב אב-המנזר פאריני ביקורת על היצירה: “ביום שלישי שעבר נפתח שוב, התיאטרון המלכותי הדוכסי בהצגת דראמה בשם מיטרידטאס מלך פונטוס... המאקסטרו-דיקא-פאלה הצעיר, שעדיין לא מלאו לו חמש-עשרה שנה, שוקד על יופיו של הטבע ומעלה אותו כשהוא מקושט בעיטורי מוסיקה נדירים ביותר...”

באוגוסט של אותה שנה נאבק וולפגאנג, שחזר שוב למילאנו, בחוס ובשכנים טרדניים, במלון שהיה מלא עד אפס מקום מוסיקאים. “ברגע הזה אני נחנק. אני מתיר את צווארוני. שלום לך. על ראשי כנר, כנר אחר גר מתחתי, וכאן לידי מורה לזימרה הנותן שיעורים. זה רקע מבדר להלחנה, מלא רעיונות!” הוא חיבר אז את “אסקאניו באַלבה” ב-17 באוקטובר הוצגה “אסקאניו” לכבוד נישואיו של הארכידוכס פֶּאָרְדינאַנד השני מאוסטריה. התמליל הוא של פאריני. התיאטרון מלא, כמובן, עד אפס מקום. הקהל קם על רגליו ומוחא כפיים מלא התלהבות. מן האולם ומן היציעים נשמעות קריאות: “בראוויסימו, מאקסטרו!” בקוליקולות דורשים ממנו הדרן של אריות אחדות. הוא עבד בסך הכל שנים-עשר יום על הפארטיטורה. האסא המפורסם, שהיה נוכח בהצגה, הכריז באינטואיציה נבואית: “הילד הזה עתיד להאפיל על כולנו!”

להאמין כי הוא קיים. בשבילו זה דבר של מה בכך לנגן בצורה המושלמת ביותר פרקים מן הקשים ביותר, עם אצבעות קטנות המגיעות בקושי ל”סאקס-טה”. אך הדבר הבלתי מתקבל ביותר על הדעת הוא לראותו מאלתר במשך שעה שלמה כשהוא נוהה אחרי ההשראה המשפיעה עליו המון רעיונות מופלאים, והוא מאחד אותם בטעם בלתי-רגיל. אני מאמין, כי הילד הזה יגרום לי סחרחורת אם אצטרך להקשיב לו לעתים קרובות. קשה שלא לצאת-מן-הדעת למראה נייסים מסויימים...”

“יחי המאקסטרינו!” — בדצמבר שנת 1769 יצא בן-זאלצבורג הצעיר למסע באיטליה. “ליבי מלא שביעות-רצון, משום שאני מתבדר הרבה, משום שחם, משום שהרכב שלנו הוא איש צעיר נחמד המתקדם בריצה כל פעם שהדרך מתירה לו זאת...”

תמו שנות הילדות, אך וולפגאָרל ישמור על החיוך, על הספונטאניות הרעננה, על קלות-הדעת הרצופה חיבה, על אהבת המשחק וההיתול.

חיבה מסויימת, ילדותית מעט, נודעת לו לחידו-דים ומהתלות מסובכות ותמימות כאחת, להומור אבסורדי מסויים, לעתים מביך ממש כמו נאומים ילדותיים. “אינני יודע שום דבר חדש — כתב אל נאנאָרל — פרט לכך שהאדון גאָלאָרט, המשורר מלייפציג, מת, ומאז מת לא כתב עוד דברי שירה...” לאדון שינדאָנהופאָן ברכותי הנתעבות ביותר, טרא-לאליאָרה, טראלאליאָרה.” כישרונו לראות ולהעריך דברים הוא משעשע באותה מידה שהוא עוקצני. “...הפרימה-דונה שרה יפה, אך כמעט שאין שומעים אותה... הסאָקונדה-דונה דומה לגראָנאדיר.” ואילו בקראָמונה כתב: “הפרימה-דונה איננה רעה כלל, אך זקנה כשטן...” מרומא כתב אל אחותו באיטלקית משעשעת מאוד. “אחותי היקרה, הריני מביט לך שאני מחכה בהתעניינות בל תיאמן, בימים שבהם מתקבל דואר, למכתב מזאלצבורג. אתמול היינו בסך-לוראָנצו, ושמענו את תפילת הערב... לפני ימים ארבעים ביקרנו בקאפיטול וראינו הרבה דברים יפים. אם אבקש לתאר את כל מה שראיתי לא יספיק לי הדף הזה...” וכך הלאה, עד לסיום המפורסם שבתרגמו בו את שמו השלישי, תיאופילו (אהוב האל), הן קורא לעצמו באיטלקית “אמדיאו”. “דרישת שלום לכל ידידי ונשקי בשמי את ידיה של אימא, כי אני, טראלאליאָרה, וולפגאנג בגרמניה ואמדיאו מוצארט באיטליה ב-25 באפריל שנת 1770, והשנה הבאה תהיה 1771.”

ברומא העניק לו האפיפיור קלאַמאָנס ה-14 את התואר אביר-מסדר דרבן-הזהב. בבולוניה נפגש עם “האב” מארטיני, המוסיקאי המפורסם מאוד, שקיבל אותו בחביבות רבה. לאחר שעבר בהצלחה מזהירה בחינה בחיבור מוסיקה כדי להתקבל ל”פילהרמוניה”, יכול היה מוצארט לשבת כשווה עם שווה ליד מארטיני עצמו באולמות המקודשים של האקדמיה. דפי המבחן, שנשתמרו באקדמיה של בולוניה, מכוסים אנטיפונה גריגוריאנית, המעובדת בשביל מקהלה לארבעה קולות.

אנה-מאריה מוצארט
ציור מן המאה ה-18.

זאלצבורג, מוזיאון מוצארט.

דיוקן של וולפגאנג-אמדיאוס מוצארט מוצארט וינה, הספריה הלאומית האוסטרית.

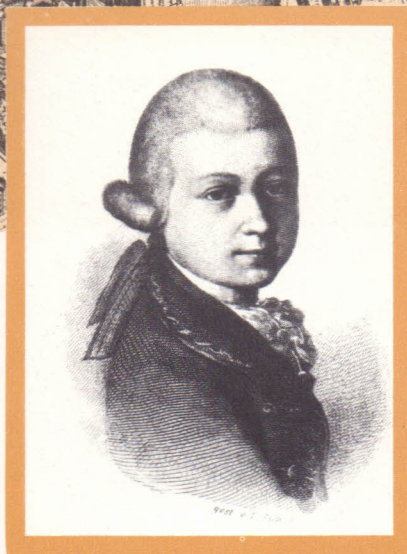
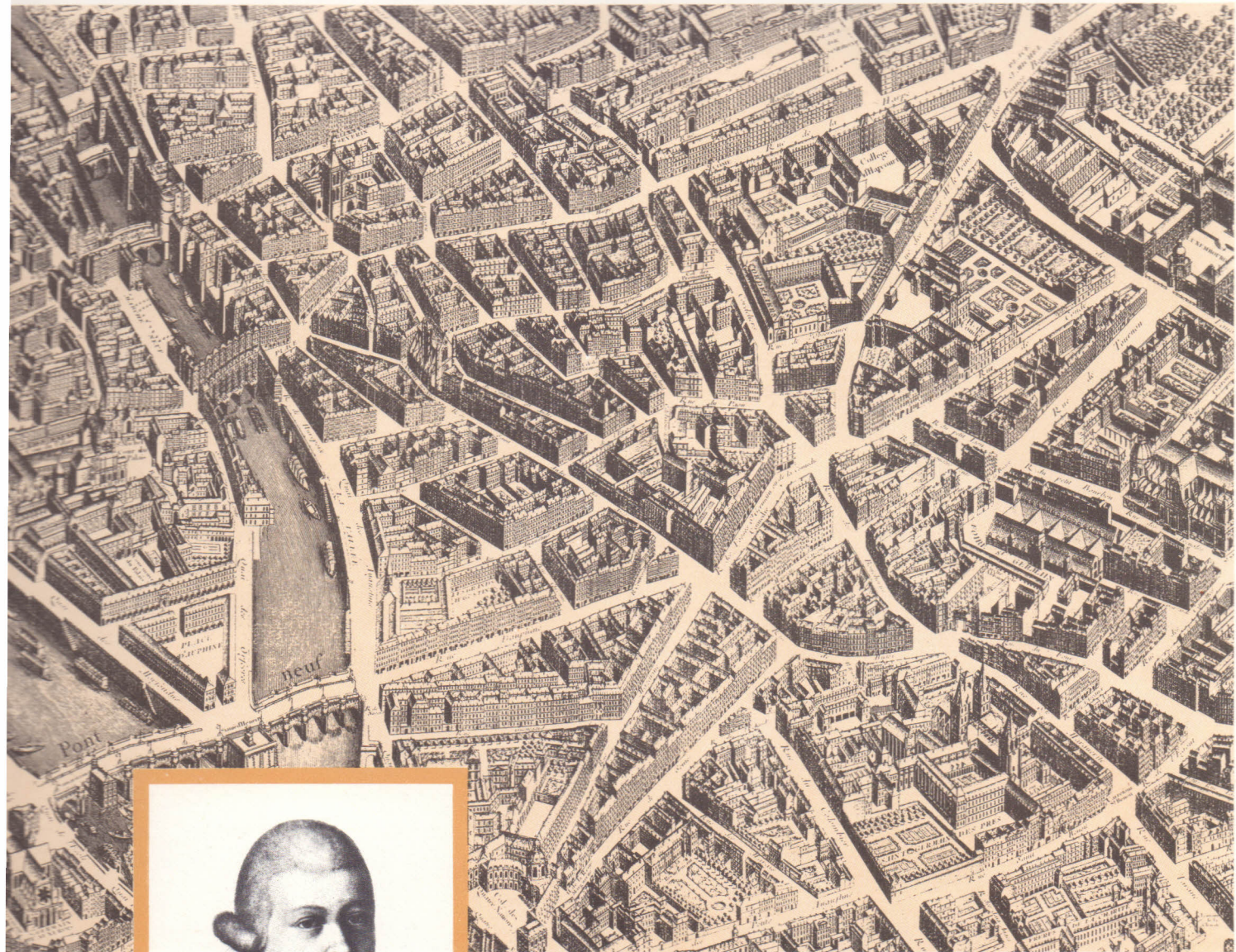
בסתיו של שנת 1772 היה וולפגאנג, בביקורו השלישי במילאנו, עסוק בכתיבת "לוציו סילא": "בערבו של היום בו תקבלי את מכתבי זה, אחות יקירה, תוצג האופרה שלי. שערי לעצמך, אחות יקרה... מחר אוכל את ארוחת הצהריים בביתו של האדון מאייר, והיודעת את מדוע? נחשי! משוט שהוזמנתי לשם... האם כבר שמעת מה קרה כאן? ובכן, אספר לך. היום נפרדנו מן הרוזן פירמיאן ומיד הלכנו הביתה. משהגענו אל הרחוב שלנו, פתחנו את דלת דירתנו. ובכן, מה, כסבורה את, קרה? נכנסנו פנימה! היי שלום, נשמת אפי!"

ולקי של פאריס שנת 1739 האוסף העירוני של על שם בארטארלי.

שימש אביו מוסיקאי בשירותו של הארכיהגמון, הרוזן היארונימוס מקולוראדו. מסתבר, שהרוזן לא נתרשם מפירסומו של וולפגאנג-אמדיאוס מוצארט, והטיל על המאגסטרו תפקיד רגיל של מנצח במשכורת הזעומה של 150 פלורנינים. אף-על-פי-כן חי מוצארט ברווחה. החיים בזאלצבורג עברו עליו בשלווה, לא חסרו בידורים והיו לו גם ידידים טובים. ביום ראשון נהג להשתעשע בתחרויות-יריה בקשת וחיצים. הוא ביקר בקונצרטים ובכינוסים מוסיקאליים, ונתן מספר שיעורים. לואיזה זיוזאפינה דה-לודרון, תלמידותיו הרוזנות, למדו בשקידה רבה ביותר מאז קיבלו את המורה הצעיר מאוד, הדק כל כך, אך יחד עם זאת אדיב מאוד, שנון וצלנטי, תמיד מקפיד כל כך על הנימוסים וההופעה.

אך על ההומור הקליל של וולפגאנג ירד צילה של "הצגת בכורה" שלא זכתה להצלחה דומה לשל האופרות הקודמות שלו. לאחר שנשאר בלי "הזמנות" ובלי כל תקווה שיוזמן לשמש מוסיקאי בחצרו של פאָרדינאנד השני, חזר, במאוס שנת 1773, לזאלצבורג כשהוא שומר בליבו את זיכרה של איטליה מזהירה, שכל ימי חייו הוא עתיד להתגעגע עליה.

"תמים מדי" — על אף אהבת המסעות, אי-השקט של מיזגו, דבר היותו מורגל לחיים מזהירים ולהצלחות בינלאומיות גדולות, עשה מוצארט נסיון כן להשתקע ולחיות בנחת בחצרה של זאלצבורג, בה

דיוקן של מוצרט וינה, הספרייה טרית.

מראה חלקי של פאריס תדפיס משנת 1739

מילאנו, האוסף העירוני של תדפיסים על שם בארטארצ'לי.

בסתיו של שנת 1772 היה וולפגאנג, בביקורו השלישי במילאנו, עסוק בכתיבת "לוציו סילה": "בערבו של היום בו תקבלי את מכתבי זה, אחות יקירה, תוצג האופרה שלי. שערי לעצמך, אחות יקרה... מחר אוכל את ארוחת הצהריים בביתו של האדון מאיר, והיודעת את מדוע? נחשי! משוט שהוזמנתי לשם... האם כבר שמעת מה קרה כאן? ובכן, אספר לך. היום נפרדנו מן הרוזן פירמיאן ומיד הלכנו הביתה. משהגענו אל הרחוב שלנו, פתחנו את דלת דירתנו. ובכן, מה, כסבורה את, קרה! נכנסנו פנימה! היי שלום, נשמת אפי!"

אך על ההומור הקליל של וולפגאנג ירד צילה של "הצגת בכורה" שלא זכתה להצלחה דומה לשל האופרות הקודמות שלו. לאחר שנשאר בלי "הזמנות" ובלי כל תקווה שיוזמן לשמש מוסיקאי בחצרו של פארדינאנד השני, חזר, במארס שנת 1773, לזאלצבורג, כשהוא שומר בליבו את זיכרה של איטליה מזהירה, שכל ימי חייו הוא עתיד להתגעגע עליה.

"תמים מדי" — על אף אהבת המסעות, אי-השקט של מיזגו, דבר היותו מורגל לחיים מזהירים ולהצלחות בינלאומיות גדולות, עשה מוצרט נסיון כן להשתקע ולחיות בנחת בחצרה של זאלצבורג, בה

שימש אביו מוסיקאי בשירותו של הארכהגמון היארונימוס מקולורצ'דו. מסתבר, שהרוזן לא מפירסומו של וולפגאנג-אמדיאוס מוצרט, והמאגסטרו תפקיד רגיל של מנצח במשכורת של 150 פלורנינים. אף-על-פי-כן חי מוצרט החיים בזאלצבורג עברו עליו בשלווה, לא בידורים והיו לו גם ידידים טובים. ביום ראשון להשתעשע בתחרויות-יריה בקשת וחיצים. הן בקונצ'רטים ובכינור ובמוסיקאליים, ונתן שיעורים. לואיזה וז'וזאפינה דה-לודרוו, תלמידי הרוזנות, למדו בשקידה רבה ביותר מאז קיבלה המורה הצעיר מאוד, הדק כל כך, אך יחד עם אדיב מאוד, שנון ואלגנטי, תמיד מקפיד כל הנימוסים וההופעה.

מאריה לאַשְׁצִינסקה, אשתו של לואי ה-14 ומלכת צרפת, מקבלת בחביבות רבה את וולפגאנג־אמדיאוס מוצארט ב־ חצר המלכות בווארסאי.

מאריה לאַשְׁצִינסקה
ציור מאת ש. א. ואן־לו
המאה ה-18

פאריס, מוזיאון לובר.

אך בלי הצלחה. מוצארט כבר היה באותה שעה במינכאן ומשם כתב: "אבא יקר, באשר לעלמה מונדבאָקאָן, אני מקווה, כי הסיפור לא יתפשט על פני כל זאלצבורג. אני מבקש שתשתיק אותו ככל האפשר. מיד לאחר שאשוב, אחזיר לנערה המסכנה החולה הזאת את בריאותה באמצעים טבעיים ביותר ובלי שמץ של, כשפים..." באוגוסטה הוא נלכד עד מהרה ברישתה של אנה־טאָקלה "הדודנית הנחמדה", שאינה מעלימה את חיבתה לבן־דודה המפורסם. אך היתה זו מאנהיים, שאליה בא עם אמו ב־30 באוקטובר 1777, שממנה הגיעו לאבא ליאופולד הדיס של פרשה סנטימנטלית שהדאינה אותו מאוד. וולפגאנג, ששכח עד מהרה את בתו של האופה ואת הדודנית המקסימה, אינו יודע להסתיר אפילו מעיני אביו את התפעלותו מנערה פלונית, אלויזיה ואַבאָר שמה, "השרה יפה להפליא והיא רק בת חמש־עשרה..."

וולפגאנג לא היה קל־דעת (הוא הוכיח זאת, במרוצת־הזמן, בנישואיו המאושרים, ואפילו בורגניים כלשהו), אך לא ידע לעמוד בפני הפיתוי של ההתמודדות, של המשחק האֶלגנטי. אילו היה עלי לשאת את כל הנשים שעמהן התלוצצתי, כי אז היו לי קרוב למאתיים נשים", כתב באחד הימים לאביו. ה"מאָס־טרינו", המוקף בהילה מיסתורית של כישרון, כבש את הלבבות... באשר לאלויזיה היה אפילו בדעתו לערוך עמה "סיור" באיטליה. אימא אנה־מאריה כתבה אל אבא ליאופולד, בשולי מכתבו של הבן: "בעלי היקר, אני רואה ברור, כי וולפגאנג עלול תמיד להתלקח בגלל איזו מכרה חדשה. אומנם היא שרה בצורה שאין דומה לה, אך לא טוב שישכח בגלל זה את האינטרסים שלו עצמו... אני כותבת לך בסוד, לאחר שהוא הלך לאכול, כיוון שאינני רוצה, כי יפתיע אותי בשעת כתיבה."

הפעם התערב ליאופולד במרץ. הוא הוכיח, הטיף, הסביר, התחנן. וולפגאנג צריך לחשוב על עתידו, לפלס דרך לעצמו. אין זו השעה הכשרה להיסוסים סנטימנטליים של אבי. "יש לך פחות־מדי גאווה ואהבה עצמית! אתה פותח את ליבך לפני כל העולם, ובבקשך להיות פשוט וספונטני, אתה מגלה לפעמים סודות מרובים מדי", מתח האב ביקורת עליו. והוא דוחק בו, בדברים קצרים ורבי־משמעות: "צא מיד לפאריס! עשה לך שם בין הגדולים! היה קיסר או לא־כלום!"

במלחמה בין אלויזיה וליאופולד, ניצח ליאופולד. ב־11 במארס 1778 יצאו וולפגאנג ואימו ממאנהיים והלכו לפאריס.

לדעתנו אין לגנות את ליאופולד גינוי מלא על שהוכיח את בנו. לאחר צאתו מזאלצבורג לא התקדם וולפגאנג הרבה. אומנם היו לו חוויות אמנותיות מעניינות, אך עסק רק מעט ביצירה ממשית. שום תפקיד, שום "כהונה" באחת החצרות, ואפילו לא הכנסה גדולה... ב־13 בנובמבר 1777 כתב ממאנהיים: "אתמול הלכתי לקבל את מתנתו של הנסיך. היתה זו, כפי שאתה בוודאי משער, לא כסף אלא שעון של זהב. כיום יש לי כבר, ברשותך, חמישה שעונים. החלטתי לתפור לי שני כיסים לשעונים בכל זוג

למוצארט היתה חולשה מיוחדת כלפי האֶלגנ־טיות. לא אחת ראו אותו הווינאים משוטט בעירם כשהוא לבוש "פראק" ורוד משונה ביותר אשר אהב. "הפראק הוורוד היפה צובט באכזריות את ליבי — כתב אל הברונית ואלדשטאטאָן, שלא היתה לה, כמובן, ברירה אלא לקנות לו אותו — אך נכבשתי כל כך על ידי יופיו עד ששכחתי לשאול למחירו. עלי לקבל את המעיל הזה כדי שאתפור לו את הכפתורים שאני חולם עליהם זה זמן רב. ראיתי אותם בשוק. הם עשויים פנינים ומשובצים במרכזם אבן צהובה שהרבה אבנים לבנות מקיפות אותה... אוי, מה רוצה אני שיהיה לי כל הטוב, כל האמיתי, כל היפה. אך מדוע אלה שאין להם רוצים לבזבז כסף רב, ואלה שיש להם אינם עושים כן?"

מוצארט לא היה איש חשבונות. בכל מקרה השקיע את עצמו, ביד נדיבה, בלי שיר, בזינוקים והתפעלויות מופרזים לעתים. האב, כפי שנראה בעליל, היה מודאג משקיבלו ה"להבות" האלה גוון סנטי־מנטאלי מסוכן. בזאלצבורג חשקה בו נפשה של בתו של אופה. "זו בעלת העיניים הקטנות — כתב ליאור־פולד אל אשתו — שרקדה איתו במלון "סטאָלה" ועשתה לו כיווני־חן..." הנערה המסכנה אפילו יצאה מן המנזר כדי להתראות שוב עם וולפגאנג המססיים.

לדאבון-ליבו של וולפגאנג לוחץ עליו הארכיהגמון,
 שהוא טיפוס עקשן: "ובכן, צעירון, מתי יוצאים
 לדרך?"

במוחו של "הצעירון" צץ הרעיון לטעון, כי לא
 עלה בידו למצוא מקום בדיליז'אנס, שאם-לא-כן כבר
 היה יוצא לדרך. אמנם, זה תירוץ חלש מאוד, וקולו-
 ראדו, החש כי מוצארט מוליכו שולל, מתפרץ
 התפרצות שאינה יודעת סייג, ומאשים אותו, כי הוא
 הולך-בטל ומשרת רע, המשתמש בכל אמתלה כדי
 לא למלא כראוי את תפקידיו. וולפגאנג משיב לו
 בנחת: "אם כן, משמע שהוד רוממותו איננו שבע-
 רצון ממני?" — הרי זה כאילו יצק שמן על המדורה-
 היאַרונימוס רועם: "הוא רוצה לאיים עלי, הטיפש
 הזה? ובכן, הנה הדלת, הנה היא! אינני רוצה עוד
 שום עניינים עם נבל כזה!"

מנזר סך-מרקו, בו התגוררו בני
 משפחת מוצארט בביקוריהם
 במילאנו.

תדפיס מן המאה ה-18.

מילאנו, האוסף העירוני של
 תדפיסים על שם באַרטאראַלי.

«ביחוד מונע אותי מה שקרה למוצארט. אם מפטרים כך אדם כזה, למה יכול אני לקוות?»

ככל שליאופולד הצטער על כך, היה הניתוק עם הארכיהגמון למעשה, לטובתו של וולפגאנג, ששב וזכה בחירותו ויכול היה סוף-סוף להקדיש את עצמו אך ורק לקומפוזיציה. חיבור מוסיקה היה יעודו, תשוקתו העזה ביותר. «המוסיקה שבקירבי היא מתנת-האל». מתוך הכרה זו בערכו כאמן בא חוסר הסבלנות שלו ואי-הרצון להידחק ולהתרפס, ואותה «חוצפה» כלפי «הגדולים» שהדהימה לעתים קרובות את בני-דורו. «הוד מלכותך, הכנסתי את כל התווים הדרושים», ענה בנחת לקיסר יוזף השני, שהיה סבור, כי ארייה מסויימת של «החטיפה מן ההרמון» מכילה יותר מדי «תווים». אף-על-פי שיוזף השני מעריך את כשרונותיו אינו נותן לו משרה בחצרו, ומוצארט כותב לאביו: «אין לך מלך שאעבוד אותו בחשק כה גדול כמו את הקיסר שלנו, אך לעולם לא אהיה מוכן לבקש משרה כבקש נדבה». ועל-כן, נאלץ להשלים עם מתן שיעורים משעממים בפסנתר כדי שיוכל לקיים את משפחתו.

«תנוח עליך דעתך, גם אני לא איתך», נשמעה תשובתו הנמהרת של מוצארט. מיד פיטרו הארכי-הגמון, ובמילים מפורשות ביותר: «לך לך, הסתלק!» מוצארט ניצל את ההזדמנות ולמחרת היום שלח מכתב ובו הגיש את התפטרותו. אחר-כך התחנן ליאופולד המסכן לפני בנו שיתנצל כדי שלא יפסיד את משכורתו הגדולה, שכבר הגיעה עכשיו ל-500 פלורנינים... הפעם היה וולפגאנג קשה כצור. הוא חזר פעמים רבות אל החצר, אך רק כדי לראות את הרוזן ארקו, אישיות רמת-מעלה בפמלייתו של קולוראדו, שלידו ביקש למסור את מכתב ההתפטרות שכתב לארכיהגמון.

הרוזן החזיר לו את המכתב, וולפגאנג חזר שוב אל עבודתו. אך באחד הימים פקעה סבלנותו של ארקו, למראה עמידתו העיקשת של מוצארט, שאין ספק שלא הצטיין מעודו בדיפלומאטיה, במידה כזאת עד שוולפגאנג המסכן נאלץ לצאת מיד את החדר כשטביעת נעלו האַלגנטית של הרוזן על שולי מכנסיו...

אין אנו יכולים לגנות את קוז'אלוך על שסירב, כעבור חודש ימים, למלא את מקומו של מוצארט בחצרה של זאלצבורג באומרו:

ת של העיר אוגוסטה
(ר)
המאה ה-18.
בית מוצארט.

ביחוד מונע אותי מה שקרה למת
מפטרים כך אדם כזה, למה יכול אני לקו
ככל שליאופולד הצטער על כך, היה
הארכיהגמון למעשה, לטובתו של וולפגאנג,
בחירותו ויכול היה סוף-סוף להקדיש את
ורק לקומפוזיציה. חיבור מוסיקה היה יעוד
העזה ביותר. "המוסיקה שבקירבי היא מו
מתוך הכרה זו בערכו כאמן בא חוסר הס
ואי-הרצון להידחק ולהתרפס, ואותה-ה
"הגדולים" שהדהימה לעתים קרובות את
"הוד מלכותך, הכנסתי את כל התווים
ענה בנחת לקיסר יוזף השני, שהיה סבור
מסויימת של "החטיפה מן ההרמון" סכילה
"תווים". אף-על-פי שיוזף השני מעריך את
אינו נותן לו משרה בחצרו, ומוצארט כו
"אין לך מלך שאעבוד אותו בחשק כה גדו
הקיסר שלנו, אך לעולם לא אהיה מוכן לב
כבקש נדבה". ועל-כן, נאלץ להשלים עם מו
משעממים בפסנתר כדי שיוכל לקיים את כ

תנוח עליך דעתך, גם אני לא איתך", נשמעה
תשובתו הנמהרת של מוצארט. מיד פיטרו הארכי-
הגמון, ובמילים מפורשות ביותר: "לך לך, הסתלק!"
מוצארט ניצל את ההזדמנות ולמחרת היום שלח מכתב
ובו הגיש את התפטרותו. אחר-כך התחנן ליאופולד
המסכן לפני בנו שיתנצל כדי שלא יפסיד את משכורתו
הגדולה, שכבר הגיעה עכשיו ל-500 פלורנינים... הפעם
היה וולפגאנג קשה כצור. הוא חזר פעמים רבות אל
החצר, אך רק כדי לראות את הרוזן ארקו, אישיות
רמת-מעלה בפמלייתו של קולוראדו, שלידו ביקש
למסור את מכתב ההתפטרות שכתב לארכיהגמון.

הרוזן החזיר לו את המכתב, וולפגאנג חזר שוב
אל עבודתו. אך באחד הימים פקעה סבלנותו של
ארקו, למראה עמידתו העיקשת של מוצארט, שאין
ספק שלא הצטיין מעודו בדיפלומאטיה, במידה כזאת
עד שוולפגאנג המסכן נאלץ לצאת מיד את החדר
כשביעת נעלו האלגנטית של הרוזן על שולי מכנסיו...

אין אנו יכולים לגנות את קוז'אלוך על שסירב,
כעבור חודש ימים, למלא את מקומו של מוצארט
בחצרה של זאלצבורג באומרו:

שני מראות של העיר אוגוסטה
(אאוגסבורג)
תדפיס מן המאה ה-18.
אוגוסטה, בית מוצארט.

תנאי-התנאים (התנאי)
 ואלו הם המצבים אשר
 הוציאונו ממצבנו
 והוא מצבנו אשר
 הוציאונו ממצבנו
 והוא מצבנו אשר

אשר הוציאונו ממצבנו
 והוא מצבנו אשר
 הוציאונו ממצבנו
 והוא מצבנו אשר

אשר הוציאונו ממצבנו
 והוא מצבנו אשר
 הוציאונו ממצבנו
 והוא מצבנו אשר
 הוציאונו ממצבנו
 והוא מצבנו אשר
 הוציאונו ממצבנו
 והוא מצבנו אשר

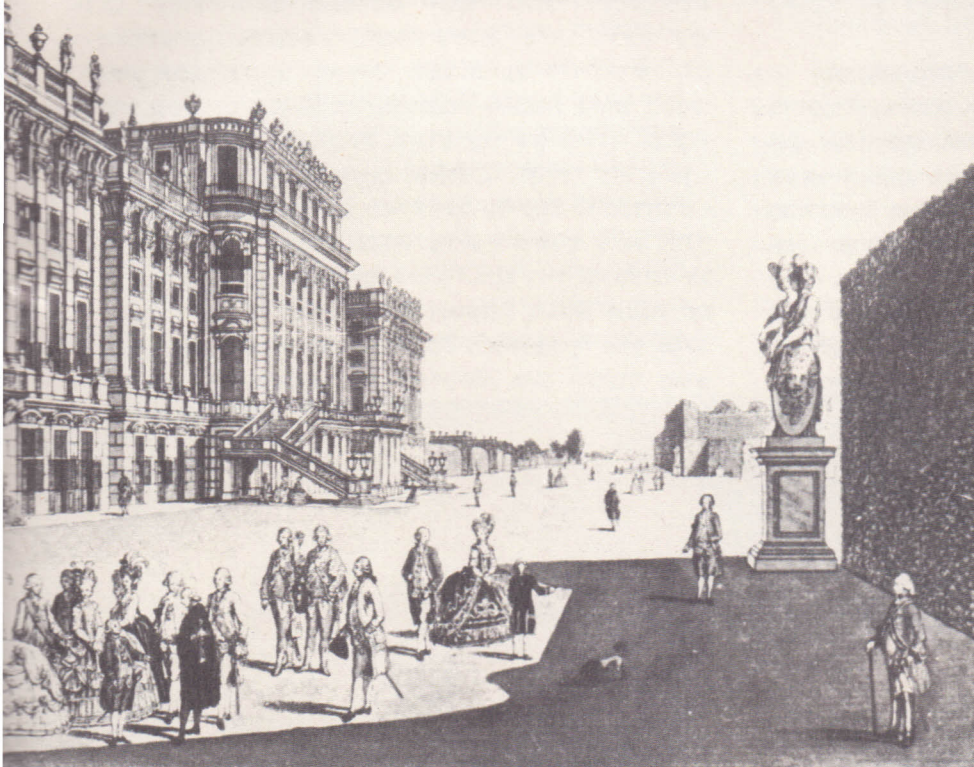
אשר הוציאונו ממצבנו
 והוא מצבנו אשר
 הוציאונו ממצבנו
 והוא מצבנו אשר
 הוציאונו ממצבנו
 והוא מצבנו אשר
 הוציאונו ממצבנו
 והוא מצבנו אשר

אשר הוציאונו ממצבנו
 והוא מצבנו אשר
 הוציאונו ממצבנו
 והוא מצבנו אשר
 הוציאונו ממצבנו
 והוא מצבנו אשר
 הוציאונו ממצבנו
 והוא מצבנו אשר

אשר הוציאונו ממצבנו
 והוא מצבנו אשר
 הוציאונו ממצבנו
 והוא מצבנו אשר
 הוציאונו ממצבנו
 והוא מצבנו אשר
 הוציאונו ממצבנו
 והוא מצבנו אשר

מראה ארמון שיינברון בווינה
תדפיס מן המאה ה-18

וינה, הספרייה הלאומית ה-
אוסטרית.

נים אצלו שום מיצור חשוב, אין נותנים לו אמצעים והזדמנות לבטא את עצמו. הוא נשא זאת באורך-רוח עד שהיה בידו, באחד הימים הבהירים, לדחות בבוז את המשכורת, בהחזירו אותה לקיסר, בליווי איגרת קצרה זו: "זה יותר-מדי בשביל מה שאני עושה; זה פחות-מדי בשביל מה שאני יכול לעשות." ושוב התחילה המלחמה על הקיום היום-יומי. השנים האחרונות הטביעו על פניו חותם של סבל. ילד נצחי זה, שהיה מאוהב בשמחה ובחיוך, בקצב ובהרמוניה, אויבה של כל הפרוזה, של כל הדגשת יתר, של כל קמצנות, המעממת את זוהר-כישרונו הגאוני ואת האקלימים השקופים של האולימפוס המוסיקלי שלו, היה טרוד בעיסוקים מטרידים ביותר, במוות הגוזל ממנו את יקירי-נפשו, ואחר-כך במחלה שפגעה בו עצמו ואכלה אותו אט-אט. הילדים שילדה לו קונסטאנצה מתו בזה אחרי זה, בעודם בחיתוליהם, והוא לא יכול להשלים עם האבידות האכזריות. גם קונסטאנצה היתה חולה וזקוקה לטיפול מתמיד. כיוון שהיה נדיב-לב ומפוזר מאוד, לא היתה לו כל שליטה על מאזנה של המשפחה ושקע בחובות.

בכאב רב אנו קוראים את מכתביו לפוכבארג, ידידו, שאליו נאלץ לפנות מפעם-לפעם כדי לבקש הלוואה. "אתה צודק, ידיד יקר, על שאינך מכבד אותי בתשובה; חוצפתי גדולה מדי..." "אני מבקש

אלה הן שמחותיו האחרונות של ליאופולד, שחזר באפריל לזאלצבורג. כעבור שנתיים ב-19 במאי, שנת 1787, מת בלי שיתראָה עוד עם וולפגאנג.

במאי שנת 1786, הנחילה הצגת הבכורה של "נישואי פיגארו" כבוד אלים למחברה. בהצגה השנייה נאלץ הקיסר לאָסור על ההדרנים, כיוון שרצה שהווינאים יספיקו לשוב לבתיהם לפני זריחת השחר. "לעולם לא אשכח את פניו של מוצארט הקטן נוצצים בזוהר-הכישרון — כתב ידו, הטנור האירלאנדי מיכאל קאָלי — אי-אפשר לתארו ממש, כפי שאי-אפשר לתאר קרן שמש."

בערבו של 29 באוקטובר של אותה שנה, שב מוצארט לפראג, להצגת הבכורה של "דון ג'ואַני". למחרת, בשעה שבע בבוקר, סיים את כתיבת האוֹרַטורה של האופרה.

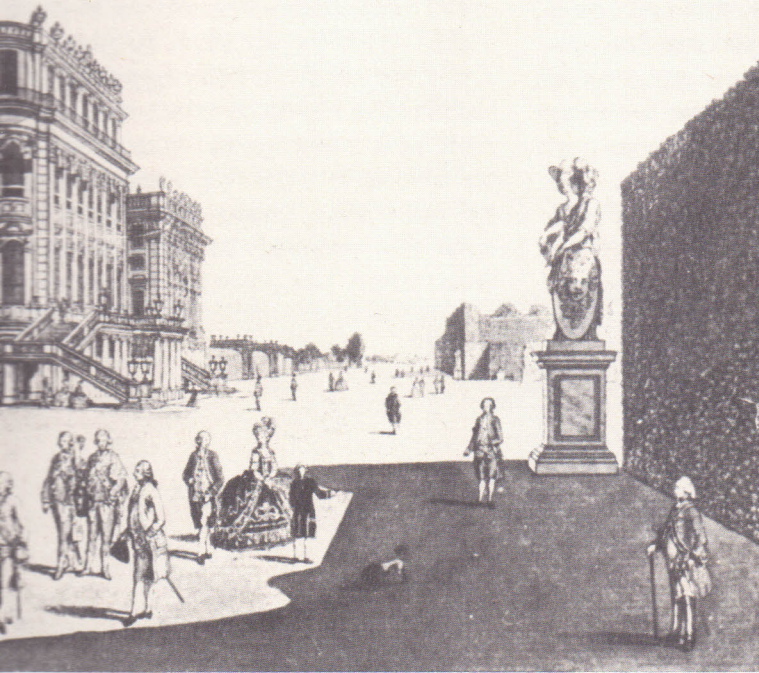
"דון ג'ואַני" נחלה נצחון עצום. בשוּבו לווינה הציע לו הקיסר יוזאָף את מישרת "מלחין-של-הוד-מלכותו", שנשארה פנויה מאז מותו של גלוק.

"המטרה האמיתית" — נראה כי סוף-סוף פקדו האושר. אך לא היה זה אלא פרק-ביניים קצר. המישרה בחצר-המלכות אינה אלא להלכה, אין מזמי

ט מעוטר באות המסדו
רבן הזהב"
מן המאה ה-18
טה. בית מוצארט.

מראה ארמון שיינברון בווינה
תדפיס מן המאה ה-18

וינה, הספרייה הלאומית ה-
אוסטרית.

נים אצלו שום מיצור חשוב, אין נותנים והזדמנות לבטא את עצמו. הוא נשא זאת עד שהיה בידו, באחד הימים הבהירים, את המשכורת, בהחזירו אותה לקיסר, כל קצרה זו: "זה יותר-מדי בשביל מה שאני פחות-מדי בשביל מה שאני יכול לעשות." והמלחמה על הקיום היוס-יומי. השנים הטביעו על פניו חותם של סבל. ילד נח מאוהב בשמחה ובחיוך, בקצב ובהרמוניה כל הפרזה, של כל הדגשת יתר, של המעממת את זוהר-כישרונו הגאוני ואת השקופים של האולימפוס המוסיקלי שלו בעיסוקים מטרידים ביותר, במוות הגוז יקירי-נפשו, ואחר-כך במחלה שפגעה בו אותו אט-אט. הילדים שילדה לו קונס בזה אחרי זה, בעודם בחיתוליהם, וההשלים עם האבידות האכזריות. גם היתה חולה וזקוקה לטיפול מתמיד. כיוון לב ומפוזר מאוד, לא היתה לו כל שליטה של המשפחה ושקע בחובות.

בכאב רב אנו קוראים את מכתביו ידידו, שאליו נאלץ לפנות מפעם-לפעם הלוואה. "אתה צודק, ידיד יקר, על ש אותי בתשובה; חוצפתי גדולה מדי...."

אלה הן שמחותיו האחרונות של ליאופולד, שחזר באפריל לזאלצבורג. כעבור שנתיים ב-19 במאי, שנת 1787, מת בלי שיתרעה עוד עם וולפגאנג.

במאי שנת 1786, הנחילה הצגת הבכורה של "נישואי פיגארו" כבוד אלים למחברה. בהצגה השניה נאלץ הקיסר לאסור על ההדרנים, כיוון שרצה שהווינאים יספיקו לשוב לבתיהם לפני זריחת השחר. "לעולם לא אשכח את פניו של מוצארט הקטן נוצצים בזוהר-הכישרון — כתב ידידו, הטנור האירלאנדי מיכאל קאלי — אי-אפשר לתארו ממש, כפי שאי-אפשר לתאר קרן שמש."

בערבו של 29 באוקטובר של אותה שנה, שב מוצארט לפראג, להצגת הבכורה של "דון-ג'ואני". למחרת, בשעה שבע בבוקר, סיים את כתיבת האוֹרַטוֹרָה של האופרה.

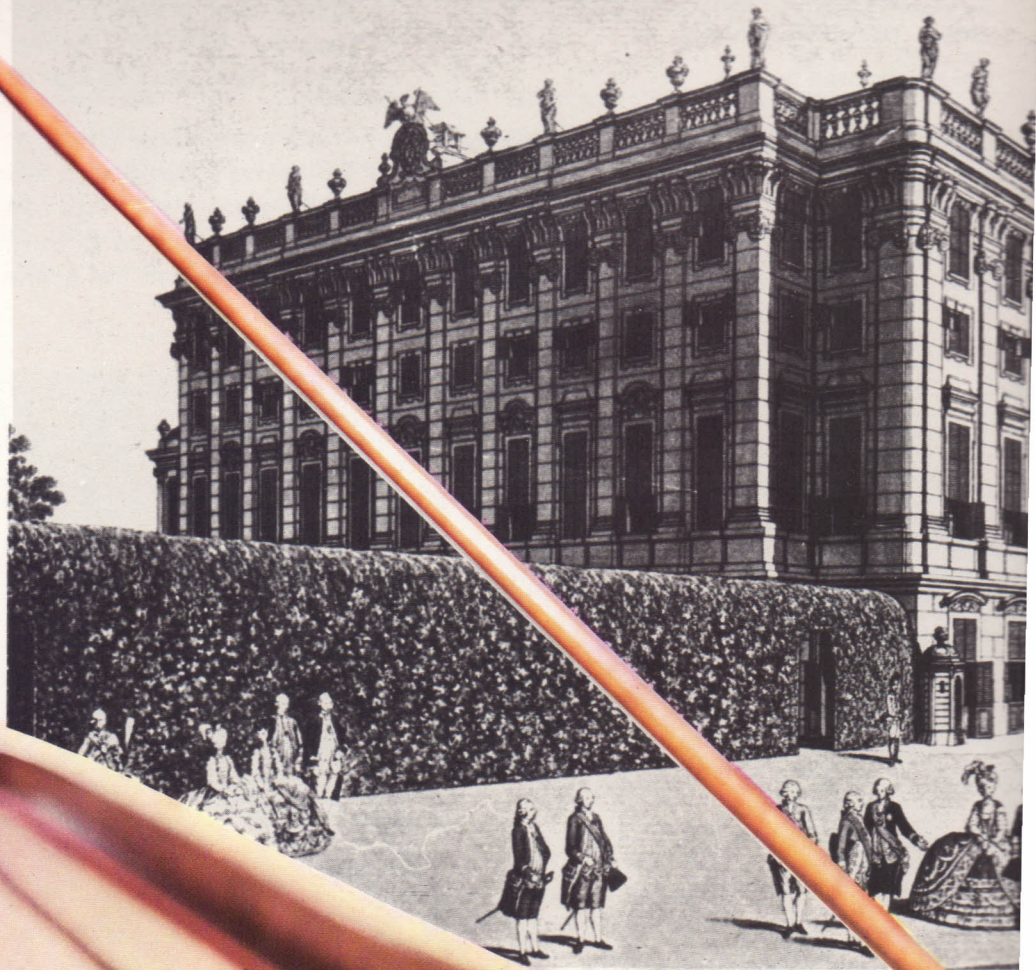
"דון-ג'ואני" נחלה נצחון עצום. בשבו לווינה הציע לו הקיסר יוזף את מישרת "מלחין-של-הוד-מלכותו", שנשארה פנויה מאז מותו של גלוק.

"המטרה האמיתית" — נראה כי סוף-סוף פקדו האושר. אך לא היה זה אלא פרק-ביניים קצרי המישרה בחצר-המלכות אינה אלא להלכה, אין מזמי

מוצארט מעוטר באות המסדו של "דרבן הזהב" ציור מן המאה ה-18 אוגוסטה, בית מוצארט.

פסנתרו של מוצארט (פרט)

אונסטטה, בית־מוצארט.

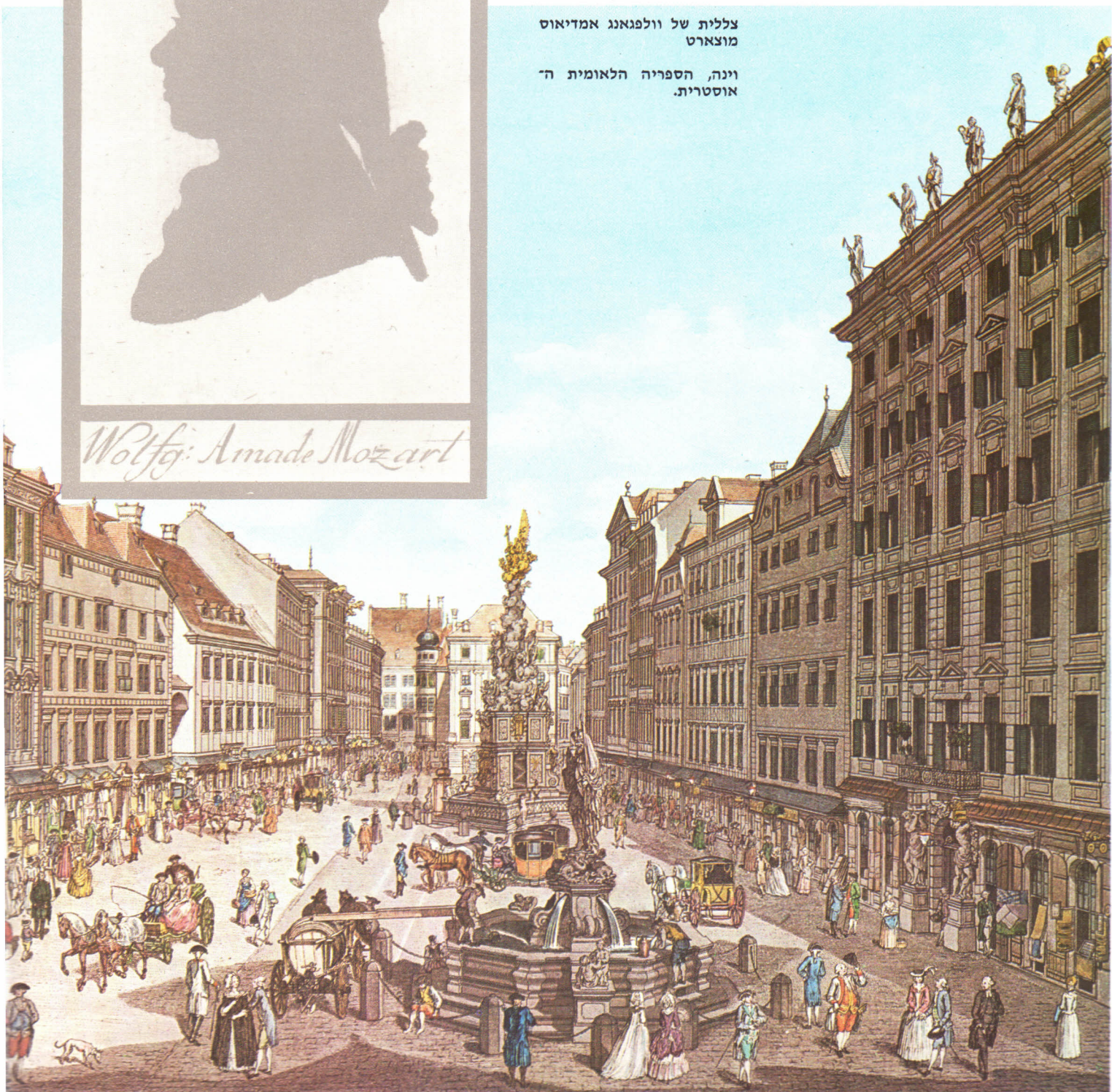
חיו של מוצרט בחלקם הגדול עברו עליו בווינה, שהיתה מרכז פתוח לכל גילוי מוסיקאלי חדש. החוג האמנותי של העיר הזאת השפיע על פעה מרובה על התהוותו. כאן יכול היה לראות ולשמוע את האופרות של גלוק והאסא, להכיר את פ. י. היידן, וב- ווינה אף הוצגו האופרות החשובות ביותר שלו.

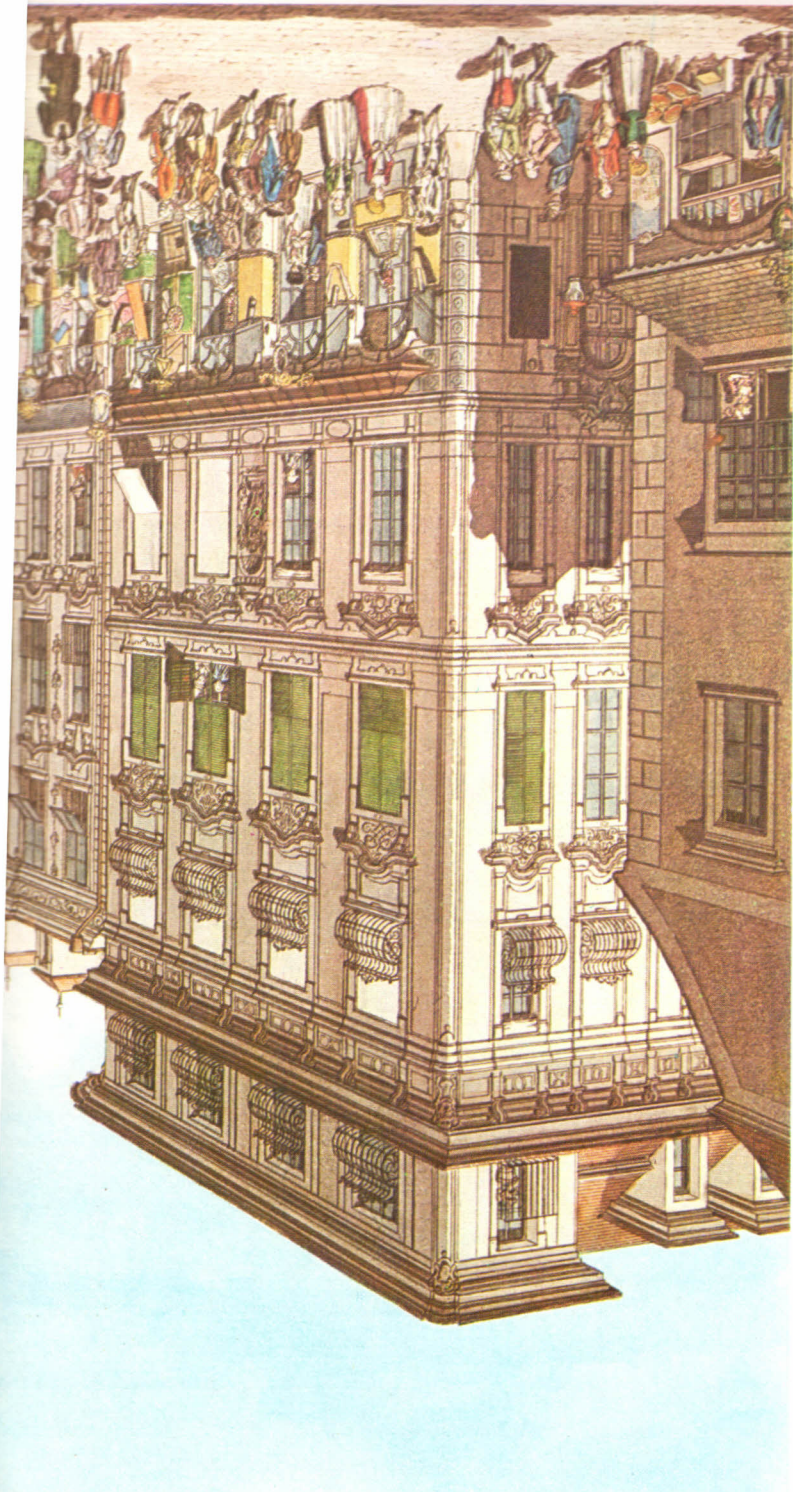
אותך לעיין במצבי מכל נקודות-הראות. אם אתה יכול, ורוצה, להוציא אותי מן המצוקה הזאת, עשה זאת, למען השם!" "שער לעצמך את מצבי: חולה ועמוס דאגות וטרדות. מצבי החומרי מכביד באמת על החלמתי. תוך חמישה-עשר יום בוודאי אזכה לעזרה, אך בינתיים אני סובל מחסור. האם אינך יכול לעזור לי בסכום קטן? כל סכום יביא לי עזרה בשעה זו."

קשה להאמין, כי בין שורה אחת למשנה בקריאת נאשיות אלה זרמו התווים של רבעיות, של "ריקודים גרמניים", של "קוזי פאן טוטא". ככל שאמנותו הבשילה יותר ויותר כן פחתה הערכת הציבור מיום ליום. אופיינית ההערה של מוסיקאי בן-דורו:

צלילת של וולפגאנג אמדיאוס מוצרט

וינה, הספרייה הלאומית האוסטרית.

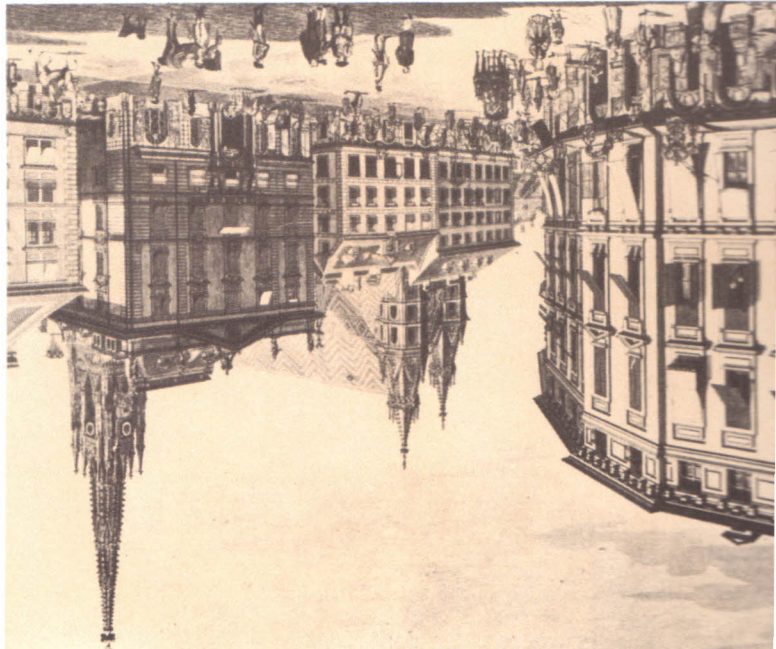

אזרחים' אף על פי שיש להם "אשרת ארץ"
 וכלי קדש וכלי שבת וכלי עבודה
 וכלי מלחמה וכלי חקלאות וכלי
 אחרים רבים אשר הם צריכים להם
 וכלי אלה הם אשר הם צריכים להם
 וכלי אלה הם אשר הם צריכים להם
 וכלי אלה הם אשר הם צריכים להם
 וכלי אלה הם אשר הם צריכים להם

ועל כן צריך להיות
 "אשרת ארץ" וכלי קדש וכלי שבת
 וכלי מלחמה וכלי חקלאות וכלי אחרים
 רבים אשר הם צריכים להם וכלי אלה
 הם אשר הם צריכים להם

אשרת ארץ
 וכלי קדש וכלי שבת וכלי מלחמה
 וכלי חקלאות וכלי אחרים רבים אשר
 הם צריכים להם וכלי אלה הם אשר
 הם צריכים להם

אשרת ארץ וכלי קדש וכלי שבת
 וכלי מלחמה וכלי חקלאות וכלי אחרים
 רבים אשר הם צריכים להם וכלי אלה
 הם אשר הם צריכים להם וכלי אלה
 הם אשר הם צריכים להם

אשרת ארץ וכלי קדש וכלי שבת
 וכלי מלחמה וכלי חקלאות וכלי אחרים
 רבים אשר הם צריכים להם וכלי אלה
 הם אשר הם צריכים להם וכלי אלה
 הם אשר הם צריכים להם

אשרת ארץ וכלי קדש וכלי שבת
 וכלי מלחמה וכלי חקלאות וכלי אחרים
 רבים אשר הם צריכים להם וכלי אלה
 הם אשר הם צריכים להם וכלי אלה
 הם אשר הם צריכים להם

אשרת ארץ וכלי קדש וכלי שבת
 וכלי מלחמה וכלי חקלאות וכלי אחרים
 רבים אשר הם צריכים להם וכלי אלה
 הם אשר הם צריכים להם וכלי אלה
 הם אשר הם צריכים להם

6 Praesentium Grundriss
 by Joseph Haydn
 Wolfgang Mozart
 Wolfgang Mozart
 Wolfgang Mozart
 Wolfgang Mozart
 Wolfgang Mozart

אוטוגראף של וולפגאנג אמאדיוס מוצארט
 וינה, הספרייה הלאומית האוסטרית.

יוקנו של ו. א. מוצארט (1783-1782)
 יור בלתי מושלם מאת גיסו לאנגה.
 אלצבורג, מוצארטיאום.

«יקירה, יפה עשית שבאת — אמר בראותו את גיסתו סופיה, — אני כבר חש את טעמו של המוות על לשוני. לולא את מי ידאג לקונסטאנצה שלי? ומשאמרה לו סופיה, כי עליה ללכת כדי להודיע לאימה: «כן — ענה לה מוצארט — אך שובי מייד... לא נותר לי זמן רב.» היה זה ב-5 בדצמבר שנת 1791. כיוון שירד שלג כבד ובית הקברות היה רחוק, איש לא ליווה את הארון. קונסטאנצה שכבה חולה, עם חוס. רק שני קברנים הלכו אחרי המרכבה העלובה ממדרגה שלישית. כעבור ימים אחדים כבר שכחו באיזה בור נטמנה גופתו של וולפגאנג-אמדיאוס מוצארט.

את המוות הממשמש ובא. «אני משוכנע, כיוון שהמוות הוא המטרה האמיתית של חיינו — כתב עוד ב-4 באפריל 1787, במכתב לאביו — ומזה חודשים רבים כבר התרגלתי לידיד אמיתי זה של האדם במידה כזאת, עד שהמחשבה עליו נראית לי כמרגיעה מאוד ומעודדת. ואני מודה לאלי על שהעניק לי את החסד לראות את המוות כמפתח אל אושרנו האמיתי.» הוא מת נאמן להכרה זו, ולא ביקש אלא כי ישמעו באוזניו בפעם האחרונה מוסיקה משלו מתוך «חליל הקסמים» ומה «ראקוויאם».

הידידים המעטים שנתכנסו מסביב למיטתו אילתרו ביצוע כדי למלא את רצונו. עד רגעו האחרון היה מדבר במוות, בהכרה מלאה, בלי טענות, באותו חוש-קצב שטיפח כל ימיו בהקפדה ובהעזה.

Præsentium Gravitatis
 Lympfrid v. b.
 Wolfgang Amadeus
 Mozart
 Wolfgang Amadeus
 Mozart
 Wolfgang Amadeus
 Mozart
 Wolfgang Amadeus
 Mozart

אוטוגראף של וולפגאנג
 דיאוס מוצארט
 וינה, הספריה הלאומית
 אוסטריה.

דיוקנו של ו. א. מוצארט
 (1783—1782)
 ציור בלתי מושלם מאת גיסו
 י. לאנגה.

זאלצבורג, מוצארטיאום.

„יקירה, יפה עשית שבאת — אמר בראותו
 גיסתו סופיה, — אני כבר חש את טעמו של הנ
 על לשוני. לולא את מי ידאג לקונסטאנצה שו
 ומשאמרה לו סופיה, כי עליה ללכת כדי לה
 לאימה: „כן — ענה לה מוצארט — אך שובי מיי
 לא נותר לי זמן רב.“ היה זה ב-5 בדצמבר שנת 1781
 כיוון שירד שלג כבד ובית הקברות היה רחוק,
 לא ליווה את הארון. קונסטאנצה שכבה חולה,
 חום. רק שני קברנים הלכו אחרי המרכבה הענ
 ממדרגה שלישית. כעבור ימים אחדים כבר שכחו בו
 בור נטמנה גופתו של וולפגאנג-אמדאוס מוצארט

את המוות הממשמש ובא. „אני משוכנע, כיוון שהמוות
 הוא המטרה האמיתית של חיינו — כתב עוד ב-4
 באפריל 1787, במכתב לאביו — ומזה חודשים רבים
 כבר התרגלתי לידיד אמיתי זה של האדם במידה
 כזאת, עד שהמחשבה עליו נראית לי כמרגיעה מאוד
 ומעודדת. ואני מודה לאלי על שהעניק לי את החסד
 לראות את המוות כמפתח אל אושרנו האמיתי.“ הוא
 מת נאמן להכרה זו, ולא ביקש אלא כי ישמיעו באוזניו
 בפעם האחרונה מוסיקה משלו מתוך „חליל הקסמים“
 ומה „ראקוויאם“.

הידידים המעטים שנתכנסו מסביב למיטתו
 אילתרו ביצוע כדי למלא את רצונו. עד רגעו האחרון
 היה מדבר במוות, בהכרה מלאה, בלי טענות, באותו
 חוש-קצב שטיפח כל ימיו בהקפדה ובהעזה.

המוסיקה

אנציקלופדיה אלבומית לתולדות המוסיקה

כרך 3 חוברת 35

לכל חוברת צמוד תקליט

ד. פאברי — עורך אחראי, — א. רשינו — ראש המערכת, — א. פרוזרפיו — עורך מוסיקאלי

מערכת ישראלית: מנשה רבינא, אברהם עומר. עברית — יצחק לבנון

זכויות המהדורה העברית: „מסביב לעולם“ הוצאה לאור בע"מ, ת.ד. 23070 — תל-אביב

FRATELLI FABRI EDITORI MILANO © A.T.W. LTD. TEL-AVIV

המבצעים	סמל התוצרת	קוטר ומהירות	סימן ומספר
MOZART: MUSICA PER ORCHESTRA E DA CHIESA			
DIVERTIMENTI: K. 138, 136, 137, 131	Camerata Academica Mozarteum di Salisburgo; B. Paumgartner	Philips	30/33 AL 00382
DIVERTIMENTO: K. 287	Orch. Opera Vienna. F. Prohaska	Amadeo	30/33 AVRS 6073
CONCERTO PER FLAUTO, ARPA E ORCH.: K. 299	Fl: K. Zoller; arpa: N. Zabaleta; Filarm. di Berlino: E. Märzendorfer	DGG	30/33 LPM 18853 ** SLPM 138853
CONCERTI PER FLAUTO: K. 313, 314	Fl: S. Gazzelloni; orch. Angelicum: L. Rosada	Angelicum	30/33 LPA 5934
CONCERTI PER CORNO: K. 412, 417, 447, 495	Cr: D. Brain; orch. Filarm. di Londra: H. von Karajan	Columbia	30/33 QCX 10100
CONCERTI: OBOE K. 314, CLARINETTO K. 622	Solisti: orch. Filadelfia: E. Ormandy	CBS	30/33 BRG 72128
* CONCERTI PER VIOLINO: K. 207, 211	VI e orch. Festival di Bath: Y. Menuhin	HMV	30/33 ALP 2042
CONCERTI PER VIOLINO: K. 216, 218	VI: Z. Francescatti; orch. Sinf.: B. Walter	CBS	30/33 BRG 72323
CONCERTI PER VIOLINO: K. 219, 216	VI: A. Grumiaux; orch. Sinf. di Londra: C. Davis	Philips	30/33 AL 02224
SINFONIA CONCERTANTE: K. 297b; PER FIATI E ORCH.; SERENATA: K. 525	Solisti: orch. Filarm. di Londra: H. von Karajan	Columbia	30/33 QCX 10101 LXT 6088 ** SXL 6088
* SINFONIE: COMPLETE	Orch. Filarm. di Londra: E. Leinsdorf	Westminster	12-30/33 XWN 18861/64 18782 - 18756 - 18675 - 18216 - 18186 - 18146 - 18116 - 18527
SINFONIE: K. 385, 425, 504, 543, 550, 551	Orch. Sinf. Columbia: B. Walter	CBS	3-30/33 120507
SINFONIE: K. 385	Orch. Sinf. NBC: A. Toscanini	RCA	30/33 LM 1038
SINFONIE: K. 425, 297; OVERT. K. 299b	Orch. Sinf. Radio Bavarese: F. Leitner	DGG	30/33 LPM 18579
SINFONIE: K. 504, 543	Orch. Filarm. Londra: O. Klemperer	Columbia	30/33 QCX 10284
SINFONIA: K. 543	Orch. Filarm di Berlino: W. Furtwängler	DGG	30/33 LPM 18725
SINFONIE: K. 550, 551	Orch. Filarm. di Berlino: K. Böhm	DGG	30/33 LPM 18815
SINFONIE: K. 551, 385	Orch. del Concertgebouw: E. Jochum	Philips	30/33 AL 020283
SCHERZO MUSICALE K. 522; PICCOLA SERENATA K. 525, DIVERT. K. 136	Orch. da Camera di Stoccarda: K. Munchinger	Decca	30/33 LXT 5630 ** SXL 2270
6 DANZE TEDESCHE K. 509; SINF. K. 385, 425	Orch. Sinf. Bamberg: J. Keilbert	Telefunken	30/33 LT 43084
MARCIA FUNEBRE MASSONICA K. 477; PICC. SERENATA NOTT. K. 525; OVERTURES	Orch. Sinf. Columbia: B. Walter	CBS	30/33 BRG 72043
"GRANDE MESSA" K. 427	Soli, coro, orch. Sinf. di Vienna: R. Moralt	Philips	30/33 02033
"MISSA BREVIS" K. 194; MESSA K. 317	Soli, coro, orch. di Salisburgo: B. Paumgartner	Philips	30/33 AL 00375
MESSE: K. 317, 220	Soli, coro, orch. Sinf. di Berlino: K. Forster	Electrola	30/33 E 80595
"REQUIEM" K. 626	Soli, coro, orch. Sinf. di Vienna: K. Böhm	Philips	30/33 GL 03088
"VESPERAE SOLENNES DE CONFESSORE" K. 339, MESSA K. 317 "INCORONAZIONE"	Soli, coro, orch. Pro Musica di Vienna: J. Horenstein	Vox	30/33 PL 10260

תדריך
לתקליטה
XXXV

המבצעים	סמל התוצרת	קוטר ומהירות	סימן ומספר
MOZART: MUSICA PER ORCHESTRA E DA CHIESA			
DIVERTIMENTI: K. 138, 136, 137, 131	Camerata Academica Mozarteum di Salisburgo: B. Paumgartner	Philips	30/33 AL 00382
DIVERTIMENTO: K. 287	Orch. Opera Vienna. F. Prohaska	Amadeo	30/33 AVRS 6073
CONCERTO PER FLAUTO, ARPA E ORCH.: K. 299	Fl: K. Zoller; arpa: N. Zabaleta; Filarm. di Berlino: E. Märzendorfer	DGG	30/33 LPM 18853 ** SLPM 138853
CONCERTI PER FLAUTO: K. 313, 314	Fl: S. Gazzelloni; orch. Angelicum: L. Rosada	Angelicum	30/33 LPA 5934
CONCERTI PER CORNO: K. 412, 417, 447, 495	Cr: D. Brain; orch. Filarm. di Londra: H. von Karajan	Columbia	30/33 QCX 10100
CONCERTI: OBOE K. 314, CLARINETTO K. 622	Solisti: orch. Filadelfia: E. Ormandy	CBS	30/33 BRG 72128
* CONCERTI PER VIOLINO: K. 207, 211	VI e orch. Festival di Bath: Y. Menuhin	HMV	30/33 ALP 2042
CONCERTI PER VIOLINO: K. 216, 218	VI: Z. Francescatti; orch. Sinf.: B. Walter	CBS	30/33 BRG 72323
CONCERTI PER VIOLINO: K. 219, 216	VI: A. Grumiaux; orch. Sinf. di Londra: C. Davis	Philips	30/33 AL 02224
SINFONIA CONCERTANTE: K. 297b; PER FIATI E ORCH.; SERENATA: K. 525	Solisti: orch. Filarm. di Londra: H. von Karajan	Columbia	30/33 QCX 10101 LXT 6088 ** SXL 6088
* SINFONIE: COMPLETE	Orch. Filarm. di Londra: E. Leinsdorf	Westminster	12-30/33 XWN 18861/64 18782 - 18756 - 18675 - 18216 - 18186 - 18146 - 18116 - 18527
SINFONIE: K. 385, 425, 504, 543, 550, 551	Orch. Sinf. Columbia: B. Walter	CBS	3-30/33 120507
SINFONIE: K. 385	Orch. Sinf. NBC: A. Toscanini	RCA	30/33 LM 1038
SINFONIE: K. 425, 297; OVERT. K. 299b	Orch. Sinf. Radio Bavarese: F. Leitner	DGG	30/33 LPM 18579
SINFONIE: K. 504, 543	Orch. Filarm. Londra: O. Klemperer	Columbia	30/33 QCX 10284
SINFONIA: K. 543	Orch. Filarm di Berlino: W. Furtwängler	DGG	30/33 LPM 18725
SINFONIE: K. 550, 551	Orch. Filarm. di Berlino: K. Böhm	DGG	30/33 LPM 18815
SINFONIE: K. 551, 385	Orch. del Concertgebouw: E. Jochum	Philips	30/33 AL 020283
SCHERZO MUSICALE K. 522; PICCOLA SERENATA K. 525, DIVERT. K. 136	Orch. da Camera di Stoccarda: K. Munchinger	Decca	30/33 LXT 5630 ** SXL 2270
6 DANZE TEDESCHE K. 509; SINF. K. 385, 425	Orch. Sinf. Bamberg: J. Keilbert	Telefunken	30/33 LT 43084
MARCIA FUNEBRE MASSONICA K. 477; PICC. SERENATA NOTT. K. 525; OUVERTURES "GRANDE MESSA" K. 427	Orch. Sinf. Columbia: B. Walter	CBS	30/33 BRG 72043
"MISSA BREVIS" K. 194; MESSA K. 317	Soli, coro, orch. Sinf. di Vienna: R. Moralt	Philips	30/33 02033
MESSE: K. 317, 220	Soli, coro, orch. di Salisburgo: B. Paumgartner	Philips	30/33 AL 00375
"REQUIEM" K. 626	Soli, coro, orch. Sinf. di Berlino: K. Forster	Electrola	30/33 E 80595
"VESPERAE SOLENNES DE CONFESSORE" K. 339, MESSA K. 317 "INCORONAZIONE"	Soli, coro, orch. Sinf. di Vienna: K. Böhm	Philips	30/33 GL 03088
	Soli, coro, orch. Pro Musica di Vienna: J. Horenstein	Vox	30/33 PL 10260

* d'importazione, presso negozi specializzati

** dischi stereofonici

דין
קליטיה
XXX